

בית המשפט העליון

רע"א 8508/16

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקשים: 1. רב בריח (08) תעשיות בע"מ
2. עמלי דונרשטיין (1999) תעשיות בע"מ

נגד

המשיבים: 1. רב בריח מוצרי ביטחון בע"מ (בפירוק)
2. מגן בריח (1992) בע"מ (בפירוק)
3. סיני המרכז הארצי לדלתות פלדה בע"מ (בפירוק)
4. המרכז לדלתות פלדה ל.ה.ר. (1998) בע"מ (בפירוק)
5. רב בריח הגנה לרכב בע"מ (בפירוק)

בקשת רשות ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו ברע"ב 31209-07-15 מיום 29.6.2016 שניתן על-ידי השופטת י" שיצר

בשם המבקשים: עו"ד ליאור דגן; עו"ד ניר לב

בשם המשיבים: עו"ד רוני מטרי; עו"ד דן פרידמן

פסק דין

1. בקשת רשות ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 26.9.2016 ברע"ב 31209-07-15 (השופטת י" שיצר), בגדרו התקבל באופן חלקי ערעור שהגישו המבקשות על פסק בוררות שניתן ביום 31.5.2015.

2. ביום 6.5.2008 ניתן צו הקפאת הליכים בעניינן של המשיבות (להלן: קבוצת רב בריח או הקבוצה), במסגרתו מוננו לקבוצה מנהלים מיוחדים (להלן: המנהלים המיוחדים). ביום 8.7.2008 אישר בית משפט של פירוק הסכם מכר (להלן: ההסכם), במסגרתו רכשו המבקשות מידי קבוצת רב בריח את חטיבת הדלתות שבבעלות הקבוצה. ביום 23.7.2008 נמסרה החזקה בחטיבת הדלתות למבקשות (להלן: מועד

המסירה). בין המבקשות לבין הקבוצה נתגלעה מחלוקת לגבי גובה התמורה האמורה להשתלם על-ידי המבקשות, בגין הממסרים המעותדים שנרכשו במסגרת ההסכם. על-פי ההסכם, התחייבו המבקשות לשלם עבור הממסרים המעותדים אשר מועד הפרעון הנקוב בהם מאוחר למועד המסירה, בכפוף למספר חריגים, אך לא עבור הממסרים המעותדים שמועד הפרעון הנקוב בהם מוקדם למועד המסירה. בהסכמת הצדדים, ובאישור בית משפט של פירוק, הועברה ההכרעה במחלוקת לידי בורר. ביום 31.5.2015 ניתן פסק הבוררות, ובו קבע הבורר את גובה התשלום שעל המבקשות להעביר למנהלים המיוחדים בגין הממסרים המעותדים.

3. ביום 15.7.2015 הגישו המבקשות (באישור בית משפט של פירוק) בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי, בהתאם להוראת סעיף 29ב לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968 (להלן: חוק הבוררות), בגדרה ביקשו להורות על ביטול החיובים הכספיים שהוטלו עליהן במסגרת פסק הבוררות, מחמת טעויות שלשיטתן נפלו בו. נטען, כי הבורר חרג מסמכותו בכך שחייב את המבקשות בגין ממסרים שמועד פרעונם קודם למועד המסירה (בסך של 1,281,000 ₪), בניגוד לקבוע בהסכם. כמו כן, נטען כי הבורר עיוות את דינן של המבקשות כשהתעלם מזכויותיהן הדיוניות והכריע בשאלות עובדתיות השנויות במחלוקת בין הצדדים, מבלי שהוגש ולו תצהיר אחד מטעם המנהלים המיוחדים, ללא הליכי גילוי ועיון במסמכים, ומבלעדי שמיעת עדים וחקירתם. בנוסף טענו המבקשות, כי הבורר טעה טעות יסודית בכך שלא בחן את אפשרות התקיימותם של כל אחד מן החריגים הקבועים בהסכם על הממסרים השונים (כפי שצריך היה לעשות), ובכך שלא התייחס כלל לשאלת החרגתם או אי-החרגתם של חלק מן הממסרים (שבגינם חוייבו המבקשות בסך של 72,948 ₪).

4. ביום 26.9.2016 ניתן פסק הדין של בית המשפט המחוזי, במסגרתו התקבל הערעור בחלקו. אשר לחיובן של המבקשות בגין ממסרים מעותדים שמועד פרעונם קודם למועד המסירה (בסך של 1,281,000 ₪), ובגין ממסרים שאליהם הבורר כלל לא התייחס (בסך של 72,948 ₪), קבע בית המשפט המחוזי כי על פני הדברים יש טעם בטענות המבקשות, והורה על החזרת הדיון לבורר על מנת שיתייחס לסוגיות אלו, יפרט וינמק את פסקו כדבעי. לצד זאת הודגש, כי מאחר שההשגות הכספיות של המבקשות מתמצות בשני סכומי-הכסף האמורים לעיל, הרי "שהמבקשות למעשה מודות ביתר וכיבי פסק הבוררות ואינן חולקות עליהם" (עמוד 8 לפסק הדין), ולפיכך הורה על ביצוע יתר הוראות פסק הבוררות. כמו כן, דחה בית המשפט המחוזי את טענת המבקשות על פגיעה בזכויותיהן הדיוניות, הטעים כי על-פי סעיף 9 להסכם הבוררות הבורר אינו

מחוייב לסדרי הדין ולדיני הראיות, ולפיכך נתון לו שיקול דעת מלא באשר לאופן הדיון וההכרעה במחלוקות העובדתיות שבין הצדדים.

מכאן בקשת הרשות לערער שלפני.

5. המבקשות מצביעות על מספר שגיאות שנפלו לשיטתן בפסק הדין: ראשית, שגה בית המשפט המחוזי כשהורה להשיב את הדיון לבורר על מנת שינמק את קביעותיו, לאחר שקיבל את עמדתן העקרונית לפיה הדיון בממסרים המעותדים שמועד פרעונם קודם למועד המסירה חורג מתחום סמכותו. לטענתן, משעה שנקבע כי הבורר אינו מוסמך לדון בממסרים אלו, היה על בית המשפט המחוזי לבטל את חיובן בגין הממסרים, חלף השבת הדיון אל הבורר על מנת שידון בהיקף סמכותו-שלו; שנית, שגה בית המשפט המחוזי כשדחה באופן כללי ולקוני את טענותיהן בדבר הפגיעה בזכויותיהן הדיוניות, אף שנפרשו לפניו בצורה רחבה, מפורטת ומנומקת; שלישית, שגה בית המשפט המחוזי בכך שהתעלם לחלוטין מטענתן, כי הבורר טעה טעות יסודית כשלא בחן את אפשרות התקיימותם של כל אחד מן החריגים הקבועים בהסכם על הממסרים השונים, והותיר את עיוות הדין שנגרם להן בהקשר זה על כנו; רביעית, שגה בית המשפט המחוזי כשקבע כי המבקשות הודו ביתר רכיבי הסכומים שנפסקו לחובתן בפסק הבוררות. לטענת המבקשות, "מדובר בטעות גלויה על פני הפסק שיש בה משום עיוות דין של ממש" (פסקה 181 לבקשה), שכן הן "כפרו בכל קביעות הבורר בפסק הבוררות וביקשו את ביטולו המלא" (פסקה 182 לבקשה).

6. מנגד, המנהלים המיוחדים טוענים כי דין הבקשה להידחות. לטענתם, הבורר פעל במסגרת סמכותו, תוך מתן זכות טיעון מלאה למבקשות ושמירה על כללי הצדק הטבעי, ואין בהכרעתו טעויות יסודיות שגרמו עיוות דין למבקשות. כמו כן, המנהלים המיוחדים מדגישים כי בבקשת רשות ערעור ב'גלגול שלישי' עסקינן, שאז מצטמצמת התערבותה של ערכאת הערעור רק למצבים בהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית החורגת מעניינם של הצדדים, תנאי אשר אינו מתקיים בנדון דידן. מכל מקום, מציינים המנהלים המיוחדים, הדיון הוחזר לבורר על מנת שיבהיר את הכרעתו. בשלב זה לא נודעת לפסק הדין של בית המשפט המחוזי משמעות מעשית, וגם מטעם זה אין עילה להעתר לבקשה.

7. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים מזה ומזה ובאסמכתאות המצורפות להן, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל במקצת, כפי שאבאר להלן.

8. רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בהליך שהוגש מכוח הוראת סעיף 29ב לחוק הבוררות, תינתן כאשר מתעוררת שאלה עקרונית החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים, או כאשר הדבר נדרש משיקולי צדק או מניעת עיוות דין (רע"א 6649/10 אבישר נ' גונן, פסקאות 11-14 (6.5.2012); רע"א 1242/15 מ. אדלר הנדסה בע"מ נ' קטן (12.4.2016) פסקה 12). לאחר שעייין בהסכם הבוררות ובפסק הבוררות, ונתן דעתו על טענות הצדדים – הן בכתב, הן בעל-פה, הגיע בית המשפט המחוזי לכלל מסקנה כי יש להשיב את הדיון לבורר, על מנת שיפרט על אודות הנימוקים העומדים ביסוד חלק ממסקנותיו. משהושב העניין לפתחו של הבורר, בטרם התקבלה הכרעה לגופם של דברים, ובשים לב לאמות המידה האמורות למתן רשות ערעור – אין הצדקה לקבל את הבקשה ולדון בערעור לגופו.

9. גם את הטענה בדבר הפגיעה בזכויותיהן הדיוניות של המבקשות יש לדחות. המבקשות מלינות על התייחסות לקונית ובלתי-מנומקת של בית המשפט המחוזי, אך אינן מספקות הסבר מניח את הדעת למשמעותה של הוראת סעיף 9 להסכם הבוררות – עליה נסמך בית המשפט המחוזי – לפיה הבורר לא יהיה כפוף לדיני הראיות ולסדרי הדין. בהתאם להוראה זו, לבורר נתון שיקול דעת מלא באשר לטיבו ואופיו של הליך הבורר העובדתי הנדרש, ולפיכך החלטתו שלא לקיים דיוני הוכחות ולאפשר גילוי מסמכים – בדין יסודה. אכן, "גם אם הופטר הבורר מכללי הראיות ודיני הפרוצדורה הרגילים, אין זאת אומרת, שהוא משוחרר ממה שקרוי 'כללי הצדק הטבעי'; וכללי הצדק הטבעי דורשים ששני הצדדים יוכלו להשמיע הערותיהם לגבי חומר הראיות, ושלא תימנע מצד האפשרות להציג מסמך מהותי ולקבל התייחסות אליו מצד הבורר" (ס' אוטולנגי בוררות דין ונוהל כרך שני 1029 (מהדורה רביעית, 2005)). ברם, זכותן של המבקשות להשמיע את טענותיהן ולהציג את מסמכיהן, לא נשללה; אדרבה, המבקשות עצמן מעידות בבקשה שלפני כי הללו נפרשו בצורה מלאה הן לפני הבורר, הן לפני בית המשפט המחוזי. בנסיבות אלו, גם טענה זו אינה מצדיקה להעתר לבקשה.

10. שונים הם פני הדברים ביחס לקביעת בית המשפט המחוזי, לפיה המבקשות הודו ביתר רכיבי פסק הבוררות. עיון בבקשת הרשות לערער שהגישו המבקשות לבית המשפט המחוזי, מלמד כי השגותיהן על פסק הבוררות אינן מתמצות בשני סכומי-כסף בלבד, כפי שנקבע. כך, המבקשות התייחסו גם ליתר החיובים הכספיים שהושתו עליהן במסגרת פסק הבוררות, וטענו כי יש לבטלם מחמת שתי טעויות יסודיות: האחת, הפרת כללי הצדק הטבעי וגרימת עיוות דין; השנייה, הימנעות מבחינת אפשרות התקיימותם של כל אחד מן החריגים הקבועים בהסכם על הממסרים השונים. אשר לטענה בדבר הפרת כללי הצדק הטבעי, זו נדחתה בצדק (כאמור בפסקה 9 לעיל) על-ידי בית המשפט

המחוזי, ודין ההשגות המבוססות על טענה זו להידחות אף הן. יחד עם זאת, טענת המבקשות כי הבורר שגה בכך שלא בחן את אפשרות התקיימותם של כל אחד מן החריגים הקבועים בהסכם על הממסרים השונים, לא נדונה כלל בפסק הדין של בית המשפט המחוזי. בנסיבות אלו, לא יהא זה צודק להותיר את קביעת בית המשפט המחוזי על כנה. לפיכך, בהתאם לסמכותי שלפי תקנה 410 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, החלטתי לדון בטענת המבקשות בהקשר זה כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על-פי הרשות שניתנה; דין הערעור להתקבל, כמובן זה שבית המשפט המחוזי ידרש לטענת המבקשות, כי על הבורר היה לבחון את התקיימותם של כל אחד מן החריגים הקבועים בהסכם על הממסרים השונים. למען הסר ספק אבהיר, כי אין בעצם קבלת הערעור בעניין זה כדי להביע דעה לגבי הטענה לגופה; בית המשפט המחוזי ידרש לדבר, ידון ויכריע כחכמתו.

11. אשר על כן, הבקשה לרשות ערעור מתקבלת במקצת, כמפורט לעיל.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ז בכסלו התשע"ז (27.12.2016).

ש ו פ ט